

סיכום עונת גידול מכלוא בינמיני "אקלפי" בישראל – 2006

מאת: יחיאל טל

מבוא

עונת 2006 הייתה העונה השלישית שבה גודל המכלוא אקלפי בשדות מסחריים בהיקפים עולים והולכים, במסגרת בחינה מחודשת של ההיתכנות הכלכלית לגידולו בארץ.

הבחינה כללה נושאים אגרוטכניים הקשורים לממשקי הגידול לתחום הקטיף, הניפוט, איכות הסיבים וכושר הטוויה שלהם. במקביל, בוצעה פעילות מאמצת ע"י מועצת הכותנה לקידום שיווק סיבי המכלוא עם תמורה הולמת ורצויה למגדל.

חברת הזרע מעריכה ומודה -

לכל המגדלים החלוצים שגידלו את המכלוא בעונות השונות, לממ"ר הכותנה וכל המדריכים האזוריים שליוו ותמכו במגדלים להצלחת הגידול.

תודה מיוחדת למנכ"ל ואנשי מועצת הכותנה על המאמצים, ההבנה ושיתוף הפעולה הפורה שהביא לאישור הזן לגידול מסחרי בארץ.

תמצית הנתונים והתרשמות כללית לעונת 2006

גודלו סה"כ 6450 דונם בשלחין, ב-32 שדות אצל 28 מגדלים:

7 מגדלים בגליל העליון, מגדל אחד בגליל מערבי, 11 מגדלים בעמקים (יזרעאל, חפר, ב. שאן),
9 מגדלים במרכז ובנגב, כולל שדה במים מליחים (ומגדל נוסף שגידל בבעל בכל העונות).
מתוך כל המגדלים – 15 הם מגדלים חדשים שגידלו את המכלוא בפעם ראשונה.

ההצצה ברב השדות - הושלמה עד 17 באפריל. הקטיף במרבית השדות - בוצע במהלך ספטמבר. ממוצע כללי של כ- 160 ימי גידול מהצצה לקטיף.

שיטת ההשקיה:

בכל שדות הגליל העליון השקו בקווי נוע, ביתר השדות – בטפטוף (שדה 1 בהמטרה).
מנות המים הממוצעות היו בתחום 350-450 מ"ק/ד (75-85% ממנות השקיה לפימה).

הגנת הצומח - רוב המגדלים דיווחו על נגיעות מתונה של האקלפי במזיקים, עם סיום מוקדם של הטיפולים וחסכון של 1-3 ריסוסים לעומת הריסוסים בשדות הפימה.
חסינותו של המכלוא למחלת החלפת מנעה לחלוטין את הצורך בטיפול נגד המחלה.

תקלות שבלטו בחלק מהשדות – חוסר אחידות של הצימוח (בעיקר בקווי נוע), צימוח עודף וקטיפים מאוחרים – לא מוצדקים בד"כ.

טיפול במווסת צמיחה (PIX) – בוצע רק ע"י חלק מהמגדלים עם 1-2 ריסוסים שהיו משולבים בטיפולים נגד מזיקים.

תוצאות

פירוט פרישת השדות, מועדים מיוחדים, אופן ההשקיה ותוצאות היבולים בכל שדה לפי אזורי הגידול מופיעים בטבלאות 1-3. סה"כ יוצרו השנה כ- 1314 טון סיבי מכלוא שרובם נמכרו כבר עם סיום העונה.

יבול הכותן הממוצע הארצי (משדות השלחין) היה 592 קג/ד' עם יבול סיבים ממוצע של 200 קג/ד'. ממוצע היבולים הנמוך יותר (189 קג/ד') התקבל בעמקים וממוצע היבולים הגבוה (207 קג/ד') היה במרכז והדרום.

ב- 12 שדות (43%) הגיעו ליבול מעל 210 קג/ד' (כולל שדה שהושקה בטפטוף טמון).

אחוז הסיבים הארצי היה 34.6 כאשר ב-5 שדות אחוז הסיבים הגיעו ל- 36 ומעלה (וגם בשדה הבעל). שלושה שדות הניבו יבולים נמוכים באופן קיצוני (132-165) כתוצאה מתקלות שונות בניהול הגידול.

ערכי תכונות איכות הסיבים, דרגות הטיב ומחירי הסיבים בהם זוכו המגדלים מובאים בטבלאות 4-6. דרגת הטיב הממוצעת הארצית מצביעה על טיב ברמה טובה של 26.6 כאשר ב-8 שדות (וגם בבעל) דרגות הטיב היו 20-21. רוב דרגות הטיב הנמוכות היו בשדות העמקים והטובות יותר בגליל.

דרגת האורך הממוצעת הייתה נמוכה יחסית לפוטנציאל הזן - 5.1 (1.28 אינצ'). בכ"ז ב-5 שדות התקבלה דרגת אורך מעל 5.5 (1.31-1.29 אינצ').

עדינות הסיבים הממוצעת של 3.6 מיקרון שהתקבלה השנה איננה אופיינית לזן והושפעה מהמגמה הכללית של ירידה בערכי המיקרון בכל הזנים. הערכים הנמוכים התקבלו בעיקר במרכז הארץ והערכים הגבוהים יותר (3.7-3.8) התקבלו בעמקים.

גם חוזק הסיבים הממוצע של 32.5 גר/טקס הינו נמוך במקצת מהמקובל לזן. ב- 10 משקים התקבל חוזק סיבים מעל 33.7 גר/טקס שהוא קרוב יותר לתוחלת הזן.

מחיר הסיבים הממוצע הארצי היה \$/קג' 1.774 שהוא כ- 80.6 סנט לליברה. המחיר הגבוה ביותר שהושג היה \$/קג' 1.868 (84.9 סנט/ליברה).

סכום התוצאות של שלושת עונות בחינת הזן בשדות מסחריים מופיע בטבלה 7. ניתן לראות שרמת היבולים וטיב הסיבים השתפרו עם השנים וממצים יותר את פוטנציאל המכלוא. לעומת זאת, באורך הסיבים, בחוזקם ועדינותם טרם הושגו הממוצעים הרצויים והמאפיינים את הזן כפי שהתקבלו במבחנים קודמים. בכ"ז, גם עם הערכים שהתקבלו, מחיר הסיבים שהושג ב-2006 הינו משופר באופן משמעותי ממה שהושג בשנת 2004. ניתן ליחס זאת גם למגמה הגוברת של הביקוש לסיבים איכותיים בתעשייה.

התמורה הממוצעת המחושבת ע"פ התוצאות שהתקבלו ב-2006 עומדת על \$/ד' 354.8 מסיבים בלבד.

טבלה 1 – יבולי אקלפי בגליל העליון והמערבי ב-2006

שם המשק והמגדל	נזרעו דונם	מועד הצצה	השקיה ומשטר	מועד קטיף	סה"כ כותן	כותן לדונם	סה"כ סיבים	סיבים לדונם	אחוז סיבים
גד"ש שמש	192	14.4	קו נוע	20.9	104240	543	35519	185	34.1
	30	28.3	טפטוף טמון	17.9	18880	629	6476	216	34.3
	160	16.4	קו נוע	19.9	81440	509	27894	174	34.3
גד"ש כלנית	260	7.4	קו נוע	4.10	152770	588	51637	199	33.8
חוות גד"ש	90	7.4	קו נוע	5.10	55080	612	18586	207	33.7
גד"ש דן	150	28.3	קו נוע	25.9	99930	666	36151	241	36.2
נוטרה / חולתה	270	28.3	קו נוע	6.10	162110	600	53568	198	33.0
גונן/עמיעד	448	28.3	קו נוע	7.10	244910	547	80423	180	32.8
דפנה	240	2.4	קו נוע מעגלי	19.9	144540	602	51395	214	35.6
כפר מסריק	95	27.3	טפטוף	10.9	59620	628	20352	214	34.1
סה"כ / ממוצע	1935				1123520	592	382001	203	34.2

טבלה 2 – יבולי אקלפי באזורי העמקים ב-2006

שם המשק והמגדל	נזרעו דונם	מועד הוצעה	השקיה ומשטר	מועד קטיף	סה"כ כותן	כותן לדונם	סה"כ טיבים	טיבים לדונם	אחוז טיבים
גד"ש העמק / שריד	205	1.4	טפטוף	18.9	110990	541	41344	202	37.3
מגידו	110	27.3	טפטוף	20.9	64930	590	23472	213	36.1
הזורע	340	7.4	טפטוף	15.9	199720	587	70682	208	35.4
עין חרוד איחוד	100	25.4	טפטוף	25.9	46790	468	16497	165	35.3
עין חרוד מאוחד	100	3.4	טפטוף	22.9	52480	525	18984	190	36.2
גבע	170	1.4	טפטוף	14.9	100020	588	35727	210	35.7
חוות עדן ע.בית שאן	40	8.4	טפטוף	1.10	23840	596	6875	172	28.8
גד"ש חפר	160	5.4	טפטוף	21.9	77350	483	25104	157	32.5
מעגן מיכאל / משמרות	130	1.4	טפטוף	28.9	72960	561	25977	200	35.6
עין שמר	310	27.3	טפטוף	-28.9 22.9	169030	545	57759	186	34.2
להבות חביבה	220	7.5	טפטוף	23.10	117350	533	39737	181	33.9
סה"כ / ממוצע	1885				1035460	547	362158	189	35

טבלה 3 – יבולי אקלפי באזורי המרכז והנגב ב-2006

שם המשק והמגדל	נזרעו דונם	מועד הוצעה	השקיה ומשטר	מועד קטיף	סה"כ כותן	כותן לדונם	סה"כ טיבים	טיבים לדונם	אחוז טיבים
קבוצת שילר	70	25.3	ד.כפול – בעל	1.9	10740	153	3898	56	36.3
צרעה	280	7.4	טפטוף	26.9	167820	599	57981	207	34.5
ניר גלים	85	7.4	טפטוף	10.10	33300	392	11251	132	33.8
חולדה	315	12.4	טפטוף	26.9	197040	626	70820	225	35.9
קיבוץ יבנה	310	12.4	דו גידול	-20.9	184440	595	63519	205	34.4
	30	12.4	המטרה	25.9	16240	541	5506	184	33.9
צבר קמה	610	31.3	טפטוף	26.9	414280	679	146444	240	35.3
	150	15.4	דו-גידול	26.9	102360	682	37075	247	36.2
עין צורים	150	2.5	קו נוע מעגלי	-3.10 8.10	95200	635	33228	222	34.9
שדה יואב	300	25.4	טפטוף	-25.9 5.10	197260	658	68290	228	34.6
מושב הנגב	150	25.4	טפטוף	19.9	91300	609	32018	213	35.1
נחל עוז	250	17.4	טפטוף מלוח	28.9	123040	492	43497	174	35.4
סה"כ / ממוצע	2630		שלחין בלבד		1622280	592	569629	207	34.9

סיכומים וממוצעי יבולים ארציים בגידול אקלפי (שלחין) - 2006

שדות	דונם	מועדי הוצעה וקטיף	כותן	כותן/ד'	טיבים	טיבים/ד'	טיבים %
שדות 28 ומגדלים	6450	הצעת 28 שדות עד 17/4 קטיף 23 שדות בספטמבר	3781260	577	1313788	200	34.6

טבלה 4 – איכות סיבי המכלוא אקלפי בשדות הגליל העליון והמערבי ב-2006

שם המשק והמגדל	דונם	מועד קטיף	השקיה ומשטר	דרגת אורך	דרגת טיב	אורך	עדינות	אחידות	חוזק	דולר לקג' סיבים
גד"ש שמש	192	20.9	קו נוע	4.9	28.1	1.27	3.6	84.4	34.3	1.785
	30	17.9	טפטוף טמון	5	21	1.27	3.6	84.3	34.2	1.822
	160	19.9	קו נוע	5	23.2	1.27	3.6	84.3	31.8	1.817
גד"ש כלנית	260	26.9-4.10	קו נוע	5	21.3	1.26	3.6	84.2	34.6	1.825
חוות גד"ש	90	5.10	קו נוע	4.5	20.1	1.25	3.6	84.1	28.7	1.798
גד"ש דן	150	25.9	קו נוע	6	20	1.31	3.9	84.9	31.5	1.88
נוטרה/חולתה	270	6.10	קו נוע	5.8	25.4	1.31	3.8	84.3	33.9	1.809
גונן ועמיעד	448	7.10	קו נוע	5.3	35	1.28	3.7	82.7	33.2	1.712
דפנה	240	19.9	קו נוע מעגלי	5.8	20.3	1.3	3.7	83.1	34.3	1.868
כפר מסריק	95	10.9	טפטוף	5.1	22.7	1.28	3.4	82.9	33.6	1.763
סה"כ / ממוצע	1935				23.7	1.28	3.7	83.9	33.0	1.808

טבלה 5 – איכות סיבי אקלפי בשדות העמקים ב-2006

שם המשק והמגדל	דונם	מועד קטיף	השקיה ומשטר	דרגת אורך	דרגת טיב	אורך	עדינות	אחידות	חוזק	דולר לקג' סיבים
גד"ש העמק / שריד	205	18.9	טפטוף	5.2	29.9	1.28	3.7	83.3	31	1.792
מגידו	110	20.9	טפטוף	5	38.6	1.27	3.8	83	31.8	1.573
הזורע	340	15.9	טפטוף	5	25.4	1.27	3.7	83.5	31.5	1.81
עין חרוד א'	100	25.9	טפטוף	5.2	25.9	1.28	3.8	83	30.2	1.795
עין חרוד מ'	100	22.9	טפטוף	5	30	1.26	3.8	82.9	30.3	1.786
גבע	170	14.9	טפטוף	5	23.4	1.27	3.7	84	33.9	1.82
חוות עדן ע.בית שאן	40	1.10	טפטוף	5	36.3	1.28	3.7	84.8	32.7	1.614
גד"ש חפר	160	21.9	טפטוף	4.9	33.6	1.27	3.7	84.4	34.5	1.688
מעגן מיכאל / משמרות	130	28.9	טפטוף	5.5	29.4	1.29	3.7	84.7	31.6	1.806
עין שמר	310	28.9-22.9	טפטוף							
	220	23.10	טפטוף	4.8	46.9	1.27	3.8	83.3	33.7	1.435
להבות חביבה										
סה"כ / ממוצע	1885				31.1	1.27	3.7	83.6	32.1	1.723

טבלה 6 – איכות סיבי אקלפי בשדות המרכז והנגב ב-2006

שם המשק והמגדל	דונם	מועד קטיף	השקיה ומשטר בעל	דרגת אורך	דרגת טיב	אורך	עדינות	אחידות	חוזק	דולר לקג' סיבים
קבוצת שילר	70	1.9	ד.כפול - בעל	5	20	1.27	3.4	83.3	33.9	1.805
צרעה	280	26.9	טפטוף	5	21.4	1.27	3.3	84.5	32.1	1.773
ניר גלים	85	10.10	טפטוף	4.1	26.2	1.25	3.4	84.1	34.1	1.707
חולדה	315	26.9	טפטוף	5.3	28.3	1.28	3.7	83.6	32.2	1.798
קיבוץ יבנה	310	-20.9	דו גידול	5	32	1.27	3.6	83.1	32.4	1.747
	30	25.9	המטרה	5	29.4	1.28	3.6	83.1	32.5	1.789
צבר קמה	610	26.9	טפטוף	5.4	26.8	1.29	3.5	84.1	31.9	1.781
עין צורים	150	-3.10	קו נוע מעגלי	5	27.4	1.27	3.5	82.7	33.8	1.764
	150	8.10	טפטוף	5.6	23.1	1.3	3.6	83.9	32.3	1.847
שדה יואב	300	-25.9	טפטוף	5.1	20.1	1.27	3.4	82.9	29.1	1.817
מושב הנגב	150	19.9	טפטוף	5.4	24.6	1.29	3.7	83.2	32.3	1.831
נחל עוז	250	28.9	טפטוף מלוח							
סה"כ / ממוצע	2700			5.1	25.0	1.28	3.5	83.6	32.4	1.790

ד' אורך	טיב	אורך"	מיקרונר	אחידות	חוזק	דולר/קג'
5.1	26.6	1.28	3.6	83.7	32.5	1.774

ממוצעי תכונות איכות ארציים - אקלפי 2006
0.806 \$/L

טבלה 7 - השוואת תוצאות ממוצעי יבולים ואיכויות סיבים של המכלוא אקלפי שהתקבלו בשנים 2004-2006

עונה	דונם שלחין	יצור סיבים קג'	סיבים	
			קג'/ד'	אחוז סיבים
2006	6450	1313788	200	34.6
2005	3039	630120	207	34.9
2004	1291	240720	186	34.5

עונה	אורך סיבים					מחיר דולר/קג'
	אינצ'	דרגה	גר/טקס	מיקרונר	טיב דרגה	
2006	1.28	5.1	32.5	3.6	26.6	1.774
2005	1.27	5.1	33.7	3.8	30.2	1.604
2004	1.28	5.3	33.2	3.7	29.9	1.534